

Maasota Itä-Aasiassa?

Geostrateginen yleiskatsaus.

Kirj. *amiraali G. v. Schoultz.*

Kaikille tuntuu jo nyt olevan selvää, ettei Euroopan ja Amerikan suurten merivaltojen vaikutus voi viivyttaa Japanin laajentumispolitiikkaa Kiinassa ja Tyynellä valtamerellä:¹ itäisen saarivaltakunnan meristrateginen ja geopoliittinen asema on niin edullinen, ettei sen tarvitse pelätä merisotaa.

Mutta miten on Itä-Aasian maasodan laita? Onko se todennäköinen, mitä päämääriä tavoittelevat Japani ja Venäjä, ja mitä mahdollisuuksia olisi näillä valloilla aseellisen selkkauksen sattuessa?

Japanin vasallivaltion Mantšukuon (jota Kiinassa myös kutsutaan »nukkevaltioksi») luomisen jälkeen ei Japani ole koettanut salata päämääriään Itä-Aasiassa. Päinvastoin useat sen ministereistä ovat toistuvasti selittäneet, että se pyrkii vapauttamaan Kiinan keskusvaltakunnan länsivaltojen vahingollisesta vaikutuksesta, kontrolloimaan sen kansantaloutta ja kauppaa, reorganisoimaan valtiota ja varmentamaan sen menestyksellistä yhteistyötä Japanin kanssa kaikissa niin sisä- kuin ulkopolitiittisissa suhteissa. Tätä tarkoitusta silmällä pitäen ei Japani voi tyytyä Mantšukuon ja Pohjois-Kiinan omistukseen. Se pyrkii kauemmaksi länteen, Mongoliaan ja Sinkiangiin, Kiinan Turkestaniin, jossa sen poliittiset, taloudelliset ja strategiset intressit joutuvat ilmeiseen ristiriitaan Venäjän intressien kanssa. Sillä Venäjän vaikutus itäaasialaisiin rajamaihinsa on yhtä

¹ Viitataan tätä koskevaan kirjoitukseeni »Syntymässä oleva maailmankonfliktiko?» *Marinerundschau* 1934 n:o 4/34, julkaisija Kriegsmarinestab, Berlin.

vanha kuin tsaarien valtakunta, ja Venäjän kauppasuhteet Länsi-Kiinaan, jotka jo aikaisemminkin ovat olleet varsin vilkkaat, ovat maailmansodan jälkeen yhä kehittyneet.

Ulko-Mongolia on harvaan asuttu, sen suurimmaksi osaksi vaeltavat heimot ovat valkoisten ja punaisten venäläisten välillä vuosikausia kestäneiden taistelujen jälkeen täysin joutuneet viimeksi mainittujen vaikutuksen alaisiksi. Vanhat ruhtinasperheet seurueineen taas ovat paenneet Mantšukuon alueelle, jossa japanilaiset valtiat ovat ottaneet heidät suojelukseensa ja odottaen heiltä tulevia palveluksia kohdelleet heitä erikoisen vieraanvaraisesti. Mongoliset venäläismieliset köyhemmät väestökerrokset ovat sitä vastoin pääkaupungissaan Urgassa — jota nykyään kutsutaan Ulan-Batorin nimellä — julistaneet kansantasavallan, jota hallitaan Keski-Aasian ja Siperian neuvostotasavaltojen esikuvien mukaan. Sen jälkeen on Moskova tosin Kiinan kanssa 31. 5. 1924 tehdyssä sopimuksessa tunnustanut uuden mongolitasavallan Kiinan valtakunnan osaksi ja virallisesti poistanut venäläiset joukot Ulko-Mongoliasta, mutta sekä japanilaiset että kiinalaiset lähteet väittävät, että neuvostovenäläiset upseerit edelleen kouluttavat ja johtavat mongolisotilaita ja että näitä varustetaan kaikenlaatuisilla venäläisillä sotatarvikkeilla. Viime maaliskuussa jokaista kolmannelta taholta tehtyä hyökkäystä vastaan solmittu suojelusopimus teki Venäjän ja Ulko-Mongolian suhteet vielä läheisemmiksi. Kiinan hallitus on sen jälkeen protestoinut (7. 4. 1936), mutta se teki tämän Mantšukuon vaikutuksesta, jonka lähettiläs Nankingissa on antanut seuraavan selityksen: »Ellei Kiina protestoisi, tämä oikeuttaisi meitä epäilemään, että se on solminut Moskovan kanssa salaisen sopimuksen, jonka mukaan Ulko-Mongolia ja Sinkiang on luovutettu Neuvosto-Venäjälle ja joka siis on suunnattu Japania ja Mantšukuota vastaan.» Venäjän vastaus Kiinan protestiin oli kylmästi torjuva; Moskovan sopimusta ei ole peruutettu, ja Hsingkingin kuten Tokion täytyi mukautua tapahtuneeseen tosiasiaan. Pilleri on katkera, eikä Tokio tule sitä niinkään pian unohtamaan!

Strategisesti muodostaa Mongolia parhaan ponnahtuslaudan molempien suurten Länsi-Aasiasta Itä-Aasiaan vievien yhdysteiden katkaisemiseksi: pohjoisen Baikal-järven etelärannalla, jossa

Siperian rata kulkee Verhne-Udinskin ja Tšitan kautta, ja eteläisen Sinkiangissa, joka on välittömästi Venäjän Turkestanin rajalla. Jos Japani onnistuisi muuttamaan koko Mongolian Mantšukuon tapaiseksi vasallivaltioksi, niin olisi Kiina jokseenkin kokonaan eristetty Venäjästä ja Siperian päärata ainaisen uhan alaisena arimmassa kohdassaan.

Mutta tähän on juuri eräs japanilaisten tärkeimmistä päämääristä: Venäjän vaikutuksen mahdottomaksi tekeminen Kiinassa. Pohjoinen tie Kiinasta Keski-Aasiaan on katkaistava Baikajärvellä, kuten myös eteläinen Sinkiangissa. Venäjän—Kiinan kauppa, joka on erikoisen tärkeä vielä kehityksensä alussa olevalle Siperialle, voitaisiin silloin kokonaan tuhota, milloin vain Japani tämän tahtoisi.

Kun Venäjä myi Japanille Itä-Kiinan (Mantšurian) rautatien (1933), odotettiin yleisesti, että tavallisiksi käyneet rajaselkkaukset naapurusten välillä päättyisivät. Siinä petyttiin kuitenkin, sillä ilmaantui yhä uusia riidanaiheita: tänään ampuivat venäläiset rajavartiot mantšuralaista laivaa, seuraavana päivänä lentokone ylitti rajan, sitten taas ammuttiin yllöikkareita vakoilijoina. Lopuksi tapahtui Mongolian ja Mantšukuon rajan kulmauksessa Puir-Nor-järven luona (Buikr-nor) oikea päällekkäisyys, jossa kokonaiset joukko-osastot tykistöineen, hyökkäysvaunuineen ja lentokoneineen ottivat osaa taisteluun (31. 3. 1936). Molemmat asianosaiset syyttivät toisiaan harkitusta hyökkäyksestä, molemmat esittivät todisteita, joita ei kukaan yrittänyt kumota. Venäläiset väittivät, että japanilaiset upseerit johtivat mantšuralaisia joukkoja, japanilaiset sanoivat, että mongolit taistelivat venäläisen johdon alaisina.

Rajakomissioita sekä tutkintotuomioistuimia asetettiin — mikään ei auttanut. Äsken mainittu »suuri konflikti» jäi ratkaisematta, kuten niin monet pienemmät ennen sitä ja sen jälkeen. Molemmat asianosaiset näyttävät yksinkertaisesti pitävän niitä viattomina asekoetuksina.

Sisä-Mongolia, joka on huomattavasti tiheämmin asuttu kuin Ulko-Mongolia, koska sinne jo monina vuosina on virrannut paljon kiinalaisia siirtolaisia, on vuorostaan japanilaisten yhtä kiihkeän kosinnan kohteena kuin Ulko-Mongolia venäläisten. Japanilaiset toimivat tällöin Mantšukuon välityksellä, jonka

läntisissä maakunnissa Hinganissa ja Heihossa asuu runsaasti 1,5 milj. mongolia. Näitä mongoleja käyttää Japani taitavasti Mantšukuon ja Mongolian yhdyssiteenä. Heidän ruhtinaansa auttavat myös asiaa äskeisinä tai tulevina siirtolaisina.

Japanilaisten viime eteneminen Pohjois-Kiinassa¹ on myös muodollisesti alistanut kaksi suurta Sisä-Mongolian maakuntaa — Tšaharin ja Suijyanin — Japani-Mantšukuon holhoukseen. Venäläiset huomasivat kuitenkin jo paljon aikaisemmin — silloin kun japanilaiset aloittivat ensimmäisen suuren sotaretkensä Mantšuriaan (1931) — sen ilmeisen vaaran, että Mongolia tulisi japanilaistumaan. Sen jälkeen on myös Venäjä ryhtynyt monenlaisiin toimenpiteisiin lujittaakseen asemaansa Itä-Siperiassa. Täten edistettiin uralilaisten kasakkain ja palvelleitten sotilaitten asutustoimintaa Amur-joen viljavassa laaksossa, suuren joen vasenta rantaa sekä sen lisäjoen Argunin rantoja on strategisesti tärkeissä kohdissa linnoitettu, haararatoja on rakennettu Siperian pääradalta, vierto- y. m. teitä rakennettu sotilaallisen valmiuden kohottamiseksi. Samanaikaisesti siirrettiin suuria joukkomääriä Itä-Siperiaan, perustettiin sotatarvikevarastoja, ammus-, vaatetus- ja muonavarikkoja.

Useitten eri sanomalehtitietojen mukaan on Kaukaisen Idän armeija, jonka johtajana toimii marsalkka Blücher, vuodesta 1931 kaksinkertaistunut. Sen päämaja lienee nykyään Irkutskissa Baikäl-järven länsirannalla; raskasta tykistöä, lukuisia hyökkäysvaunuja ja moottoriajoneuvoja, joiden varustus vaihtelee eri seutujen mukaan, sekä erikoisen paljon lentokoneita on saatujen tietojen mukaan kuljetettu Amurin varrelle. Lopuksi on vielä ryhdytty rakentamaan uutta n. 2,000 km:n pituista rataa, joka kulkee Baikäl-järven pohjoispuolitse, Lenan (Bodaibo) ja Vitimin kultakenttien kautta, menee sen jälkeen kaakkoon yhdensuuntaisesti vanhan pääradan kanssa, Amur-joen varteen uuden kaupungin Komsomolskin läpi ja päättyy Japanin meren rannalle Sovetskaja Gavanin (aikaisemman Imperatorskajan) kohdalla. Tältä radalta tullaan sitten rakentamaan haararatoja Birakaniin, Blagoveštšenskiin, Sretenskiin ja Nikolajevskiin Amurin varrelle.

¹ Viiden kiinalaisen maakunnan autonomisointi.

Itään Baikal-järveltä pitäisi nykyään olla valtavia joukkomääriä, yhteensä luultavasti runsaat 200,000 miestä, länteen Baikalista n. 100,000 miestä vahva reserviarmeija ja ainakin yhtä paljon joukkoja Venäjän Turkestanissa, josta ne helposti voidaan heittää Sinkiangiin, Ulko-Mongoliaan tai Baikal-järven seudulle.

Täten ovat venäläiset suorittaneet laajoja toimenpiteitä Itä-Siperian puolustusta silmällä pitäen. Kysymys on vain siitä, kuinka nopeasti näitä toimenpiteitä voidaan suorittaa ja kuinka tehokkaiksi ne tulevat osoittautumaan. Sillä japanilaiset työskentelevät yhtä kuumeisesti Amur- ja Argun-jokien toisella puolella (nämä joet kun erottavat Itä-Siperian Mantšukuosta). Mantšukuosta käsin taas he tunkeutuvat Mongoliaan, jonka sisäinen osa jo on heidän hallussaan.

Jos japanilaiset hallitsevat koko Mongoliaa ennenkuin Venäjä voi tämän ehkäistä, on Venäjän herruus Itä-Siperiassa — Baikal-järveltä Tyynen meren rannikolle asti — mitä suurimmassa vaarassa. Silloin riippuvat myös Vladivostok, Habarovsk j. n. e. ohuen langan varassa, jonka Japani milloin tahansa voisi leikata poikki. Sillä Baikal-järvi on vain 200 km:n päässä Mongolian rajalta, ja sieltä Urgaan (Ulan-Batoriin) on tie n. 250—300 km pitkä. Tie on viertotien luokkaa, se kulkee vanhan venäläisen kauppaseman Kjahtan kautta pohjoiseen ja päättyy Verhne-Udinskin luona Itä-Siperian pääradan varteen. Venäläiset ylläpitävät Ulan-Batoriin säännöllistä postiliikennettä, linjaa liikennöidään moottoriajoneuvoin Verhne-Udinskista ja lentokonein Tšitasta käsin. Sitä paitsi he myös rakentavat rautatietä, joka tulee yhdistämään Ulko-Mongolian pääkaupungin Venäjään Verhne-Udinskin kautta.

Ne vaikeudet, jotka Japanin sodankäynnin täytyy kohdata näillä seuduilla, ovat kokonaan maantieteellistä laatua. Tavattomat etäisyydet ja huonot yhteydet harvaan asutussa maassa muodostavat melkein voittamattomilta näyttäviä esteitä. Ainoa käyttökelpoinen tie Gobin hiekkaerämaan kautta kulkee Peipingistä (Pekingistä) Kalganin kautta Kiinan suuren muurin äärellä. Tästä alkaen ei tietä edes ole pohjattu. 1000 km:n matkalla se kulkee äsken mainitun erämaan halki. Kuorma-autoilta kuluu ainakin 10 päivää tämän matkan tekoon. Vesi, polttoaineet ja muona on raahattava mukana yhtä hyvin kuin ampumatarvikkeet y. m. taisteluvälineet. Sillä maa on ylt'ympäri ruohoaavik-

koa, jossa on vain harvoja asuttuja keitaita; kansa on erittäin harvassa asuvaa, mutta sotaista paimentolais-, sotilas- ja metsästäjäheimoa.

Niin kauan kuin Japani ei ole rakentanut tämän aution maan halki hyviä teitä eikä yhdistänyt näitä Mantšukuon ja Pohjois-Kiinan rautatieverkkoon, se tuskin voi käydä menestyksellistä sotaa Venäjää vastaan Ulko-Mongoliassa.

Siksi näyttää japanilaisten eteneminen Ulan-Batoria ja Baikaljärveä kohti nykyään melkein kokonaan olevan mahdollisuuksien ulkopuolella. Niin houkuttelevaa kuin olisikin täällä saavuttaa Itä-Siperian rautatie ja siten katkaista koko Amurin varrella ja rannikkoseudulla kaikkine leireineen ja varastoineen majailevan venäläisen armeijan yhteydet päätukikohtaansa Irkutskiin, niin olisi sota Mongolian ja Venäjän rajalla Urgasta aina Baikaljärvelle Japanille kuitenkin liian vaarallinen. Sillä jokaisella 100 km:llä, jonka japanilaiset etenisivät Mongolian sisäosiin, kasvaisivat heidän vaikeutensa. Ulan-Batorin valtaus ei hyödyttäisi heitä lainkaan, ja selkensä takana heillä olisi 1000 km syvä ja kaksi kertaa niin leveä erämaa vailla rautatietä tai pohjattuja teitä.

Yhtä vaarallinen olisi eteneminen länteen ainoastaan Mantšukuon kautta. Täällä japanilaisilla tosin olisi käytettävänä yksi rautatie — Venäjältä ostettu Mantšurian rata — mutta heidän rintamansa olisi liian kapea. Kiilautuneina Amurin ja Ulko-Mongolian välille, uhattuina molemmilta sivustoilta heidän olisi pian pakko pysähtyttää etenemisensä. Sitä paitsi olisi täällä hyökkääjän tiellä kaksi mahtavaa jokea, Argun ja Šilka, jotka yhtymisensä jälkeen muodostavat Amurin. Ja jos japanilaiset Ulan-Batorin valtauksen jälkeen haluaisivat jatkaa länteen, Kiinan Turkestaniin (Sinkiang), niin olisi heillä Itä-Siperian armeija sivustassaan, kokonainen verkko venäläisiä rautateitä edessään ja tietön alue takanaan. Sillä Venäjän Turkestanissa rakennetaan yhtä ahkerasti kuin Itä-Siperiassa: vanhalta rengasradalta, joka tehdään kaksiraiteiseksi, rakennetaan kolme haararataa Mongolian rajalle ja neljäs Uljasutaihin itse Ulko-Mongoliassa.

Näin on venäläisillä Ulko-Mongolian pohjois- samoin kuin länsiosassakin strategisia etuja, joita ei niinkään helposti heiltä riistetä. Pystyäkseen tähän täytyisi vastustajien rakentaa Mon-

goliaan ainakin yhtä paljon hyviä teitä kuin he ovat luoneet itäiseen Mantšukuohon.

Venäjän päämäärät Itä-Aasiassa ovat defensiivistä laatua — Japanin Länsi-Kiinaan, Mongoliaan j. n. e. suuntautuvan ekspansion viivyttäminen, vielä tutkimattoman Itä-Siperian ja Tyynen meren rannikon suojaaminen. Suoranaisia hyökkäysaikeita aasialaisia rajanaapureitaan tai Japania vastaan Venäjällä tuskin on. Viimeksi mainittu pelkää kuitenkin kommunistista propagandaa, jonka vaikutus Kiinassa on osoittautunut erikoisen tehokkaaksi ja joka on vaarallinen japanilaisten suunnitelmille Aasiassa.

Bolševistinen kommunismi, jonka kehitys Venäjällä jo näyttää kulminoituneen, on pesiytynyt Keski- ja Länsi-Kiinaan siksi lujasti, että Nankingin hallitus tuskin pystyy ehkäisemään sen jatkuvaa levittäytymistä. Se näyttää hyvin sopeutuvan kiinalaisten rationalistiseen maailmankatsomukseen ja on Venäjän aatteellinen esitaistelija Aasiassa. Japani on jo kauan sitten huomannut vaaran ja yrittää taistella sitä vastaan miekalla. Japanin kansanpsykologia on nimittäin liian eriävä kiinalaisesta, jotta se Kiinassa voisi ryhtyä aatteelliseen kamppailuun Venäjän kanssa ja omasta puolestaan menestyksellisesti käyttää sitä ekspansionsa aseena. Juuri sitä varten Japani haluaa pystyttää lujan seinän Kiinan ja Venäjän välille, ja tämä seinä on rakennettava Mongoliaan. Tämä on jonkinlainen »Kiinan muurin» uusi muunnos, jonka tarkoituksena on palvella Japanin valtiutta Itä-Aasiassa.

Kuten jo mainittiin, Venäjällä on Kiinan äärimmäisissä länsiosissa suuri etumatka, joka johtuu sen perinteellisistä suhteista Mongoliaan ja Sinkiangiin, joista viimeksi mainittu niin maantieteellisesti kuin etnografisesti on Venäjän Turkestanin ja Keski-Aasian jatkoa. Tätä tietä on venäläinen vaikutus levinnyt Keski-Kiinaan. Viime aikoina on Venäjä Sinkiangissa ostanut erinäisiä tie-, rautatie- y. m. konsessioita, joiden yhä täytyy kohottaa tätä vaikutusta.

Venäjän nykyiset päämäärät Itä-Aasiassa ovat defensiivistä, Japanin taas aggressiivista laatua. Juuri tässä piilee eron strateginen painopiste mahdollisen Venäjän—Japanin maasodan ja länsivaltojen — Japanin merisodan välillä. Viimeksi mainitussa täytyisi suurvaltojen hyökätä pysähdyttääkseen Japanin etenemisen Kiinassa kuten myös Tyynellä merellä; edellisessä tarvitsee Venäjän

vain puolustautua omalla maaperällään, enintään raja-alueilla. Sen aatteellinen etujoukko — venäläis-kiinalainen kommunismi — taistelee kuitenkin jo aikoja sitten Kiinan maaperällä henkisen propagandan kaikkia keinoja käyttäen, eivätkä japanilaiset toistaiseksi ole löytäneet yhtä tehokasta aatteellista vasta-asetta.

Venäjän strateginen asema silmällä pitäen maasotaa Itä-Aasiassa on siis paljon edullisempi kuin länsivaltojen asema Tyynellä merellä käytävää merisotaa ajatellen. Erikoisen edullinen olisi venäläisten asema, jos japanilaiset kävisivät heidän kimppuunsa Mongoliassa tai Baikalin seudulla. Sillä he eivät enää taistelisi Port Arthurin tai Mukdenin luona kuten 32 vuotta sitten, vaan Verhne-Udinskin ja Urgan luona, jotka ovat 2,000 km lähempänä Moskovaa, ja ehkä myös Amurilla, jossa heillä jo nyt on kaksi-, paikoitellen jopa kolmiraitainen rautatie useampine haara-ratoineen ja rinnakkaisteineen. He tulisivat käymään sotaa omassa maassa, jonka linnoittamiseen heillä on ollut aikaa 4—5 vuotta, maassa, jossa vuoret ja leveät joet ovat esteinä vihollisen tiellä, samalla kun ne antavat puolustajalle huomattavia etuja. Näistä joista on erikoisesti mainittava Šilka ja Argun, jotka yhtyneinä muodostavat Amur-virran. Argun on n. 700 km:n ja Amur n. 2,000 km:n matkalla Venäjän ja Mantšukuon rajajoki. Molemmat ovat purjehduskelpoisia, mutta niissä on useissa paikoin könkäisiä kohtia, jotka ovat sivuutettavissa vain matalassa kulkevin aluksin.

Amur-joen ja sen sivujokien strategisen merkityksen huomasivat venäläiset jo vv. 1904—05 sodan aikana. Sen jälkeen he ovat erikoisesti tätä tarkoitusta varten konstruoineet kolme laivuetta tykkiveneitä à 10 yksikköä kukin. Suurimmat näistä laivoista ovat 240 jalkaa pitkiä, 42 jalkaa leveitä ja uivat 1000 tonnin koostaan huolimatta vain 4,5 jalkaa syvässä. Konevoimana niissä on n. 1,000 hevosvoimaa kehittävät dieselmoottorit, panssari on 5—7 cm. Aseistuksena on kaksi 15 cm:n tykkiä kahdessa tornissa ja neljä vapaasti seisovaa 12 cm:n kanuunaa. Pietarissa rakennettuina ne kuljetettiin osina määräpaikkaansa. Toisen laivueen muodostavat keskikokoiset, n. 200 t:n alukset, jotka ovat aseistetut kahdella 12 cm:n kanuunalla ja yhdellä 5 cm:n haupitsilla, kolmannen taas nopeat 24 t:n moottoriveneet. Niiden tukikohta on Sretensk Šilkan varrella, jossa II ja III laivue myös on rakennettu, kun sen sijaan I laivueen tukikohta on Habarovsk.

Mantsukuon valtio on Japanin avulla vuodesta 1932 alkaen myös varustautunut joki-tykkiveneillä, mutta venäläiset omaavat yhä huomattavan ylivoiman Amurilla ja sen sivujoilla, mikä johtuu pitemmästä valmistautumisajasta.

Kun ottaa kaiken tämän huomioon, niin täytynee otaksua, että Venäjän asema Baikal-järvellä ja siitä pitkin koko Venäjän—Mantsukuon rajaa on siksi vahva, että Japanin hyökkäyksellä täällä olisi pienet onnistumisen mahdollisuudet.

Siksi on myös epätodennäköistä, että Japani ryhtyisi tällaiseen sotaan, ennenkuin se vähintään olisi organisoinut Mantsukuon läntiset maakunnat Hinganin ja Heihon sitä silmällä pitäen, rakentanut uusia teitä ja ratoja. Mutta tämä vie paljon aikaa, sillä jokainen näistä alueista on yhtä suuri kuin eurooppalainen valtakunta.

Mutta Vladivostok, Habarovsk ja Nikolajevsk, koko venäläinen rannikkomaakunta, — eivätkö japanilaiset heti sodan alussa voisi vallata sitä? Tähän kysymykseen voi vastata vain sangen pintapuolisesti, ellei tunne venäläisten paikallisia puolustustoimenpiteitä. Kansalaisotien aikana, joihin myös suuria japanilaisia joukkomääriä otti osaa, on japanilaisilla upseereilla ollut tilaisuus tutustua maahan. Venäläisten lähteiden mukaan he ovat tarkoin tutkineet sitä, ottaneet karttoja kaikista strategisesti tärkeistä kohdista, kartoittaneet rannikon j. n. e.

Sen jälkeen on kuitenkin neuvostovallalla vuorostaan ollut aikaa lujittaa vanhoja linnoituksia ja rakentaa uusia. Siten väitetään, että Vladivostokin linnoituksen meririntama olisi työnnetty kauas eteen n. k. »Venäläiselle», Askold- y. m. saarille ja että maarintamaa olisi huomattavasti laajennettu. Väitetään myös, että kaikki tärkeät asemat Amur-joen vasemmalla rannalla, jotka ovat sopivia ylimenokohtia tai muuten voivat palvella strategisia tarkoituksia, olisi linnoitettu, laajassa mittakaavassa varustettu piikki-lankaesteillä, haudoilla, lujilla tukikohdilla, betonoiduilla tykki- ja kk.asemilla.

Vladivostok on Venäjälle erikoisen tärkeä, ei vain Siperian rannikon ainoana suurena satamana, vaan myös transasiaattisen radan päätekohtana¹ ja myös mahdollisena ilmavoimien lähtökohtana Japania vastaan suunnatuissa hyökkäyksissä.

¹ Tämä on maailman pisin rautatielinja, Moskovasta lukien n. 9,000 km; »Canadian Pacific Railwaykin» on vain 5,600 km pitkä.

Juuri tätä varten on tuo lujasti linnoitettu vieras sotasatama viimeksi mainitun silmätikkuna. Japanin meri on nimittäin Japanin elinhermo jokaisessa merisodassa. Tämän meren yli johtavat sen lyhyimmät yhdystiet Koreaan ja Mantšukuohon, josta se saa välttämättömimmät raaka-aineet — rautaa ja hiiltä; sen äärellä, Japanin länsirannalla, sijaitsevat tärkeimmät sotasatamat ja varikot: Sasebo, Simonoseki, Maisuru y. m. Vladivostok on kuin vieras silmä, joka katselee Japanin sisimpään, aina voi nähdä ja uhata sen sydäntä.

Tuntuu siltä kuin annettaisiin tässä erikoisen suurta merkitystä venäläiselle ilma-aseelle, ehkä suurempaa kuin se *nykyään* ansaitsee. Japanin rannikko on Vladivostokista vähemmän kuin 1,000 km:n päässä, ja jos piirtää ympyrän, jonka säde on sama kuin uuden-aikaisimpien pommikoneitten toimintasäde, joka on n. 1,200 × 2 km, niin joutuu koko varsinainen Japani Kiusion keskikohdalta Sahalinin keskikohtaan venäläisten ilma-aseen vaikutuspiiriin.

Mutta suurimmat kaupungit kuten Tokio,¹ Osaka, Kobe y. m. ovat jo lähellä tämän vaikutuspiirin rajaa, ja mitä kauempana lentokoneet ovat tukikohdistaan, sitä nopeammin niiden toimintateho laskee. Sen lisäksi on raskaita pommikoneita pitkän hyökkäysretkensä aikana saatettava, kuten merisodassa risteilijät ja hävittäjät saattavat suuria taistelulaivoja, jotta nämä eivät joutuisi vastustajan keveitten ilma- ja meritaisteluvoimien uhriksi. Sitä eivät venäläiset kuitenkaan voi tehdä, sillä heillä ei ole väliasemia eikä lentokoneitten emälaivoja Japanin merellä, ja keveitten koneitten toimintasäde on huomattavasti lyhyempi, harvoin yli 700 × 2 km.

Tämä kaikki vähentää Venäjän ilma-aseen merkitystä. Strateginen uhka kuitenkin jää, sillä jokainen ase kehittyy ajan mukaan; kaikkien lentokoneitten toimintasäde pitenee ja vaara kasvaa. Joka tapauksessa täytyy viimeksi mainitun jo nykyäänkin sitoa huomattava osa Japanin ilmataisteluvoimista kotiseudulle niin kauan kuin Vladivostok on venäläisten käsissä. Sillä sotateollisuus on keskitetty suurkaupunkeihin, ja nämä, niinkuin myös niitä ympäröivä maaseutu, ovat yhtä alttiita tulenvaaralle

¹ Suur-Tokion asukasluku arvioidaan nykyään n. 6 milj:ksi, Osakan 3 milj:ksi jne.

kuin ne ovat tiheään asuttuja. *Eikä mikään maa sodan aikana voi vaarantaa sotateollisuuttaan.*

Sitä vastoin ei Itä-Siperiassa ole yhtä ainoatakaan suurkaupunkia sanan eurooppalaisessa mielessä; itse Vladivostokissakaan ei ole kuin vajaat 250,000 asukasta, ja koko *venäläinen* sotateollisuus on keskitetty Uraliin ja Länsi-Siperiaan (Kuznetsk, Magnitogorsk y. m.) n. 1,500 km Baikal-järvestä länteen ja n. 2,300 km:n päähän Venäjän—Mantšukuon rajalta, siis Japanin ilma-aseen vaikutus-
säteen ulkopuolelle. Venäläisten ilmatorjunta tulisi siis sitomaan paljon vähemmän voimia kuin japanilaisten — Japanille suuri epäkohta, joka on vältettävissä vain venäläisen rannikkoalueen aikaisen miehityksen ja Vladivostokin valtauksen avulla.

Tukialueet näyttävät siirtomaaoloissa tapahtuvassa maa-sodassa melkein yhtä tärkeitä osaa kuin merisodassakin, ja Itä-Aasian sodalla olisi suurten etäisyyksien vuoksi selvät siirtomaasodan piirteet. Verrattuna vv. 1904—05 sotaan olisi venäläisillä nyt vielä puolellaan eräs huomattava etu. Sillä puhumattakaan siitä, että Siperian rata silloin vielä oli yksiraiteinen eikä Baikal-järven seudulla yhtäjaksoinenkaan, on Venäjän raskaan teollisuuden keskus siirretty Uralista Kuznetskiin ja Magnitogorskiin — n. 2,000 km idemmäksi ja lähemmäksi sotänäyttämöä. Tämä on yhtä tärkeitä rautatien työtaakan keventämiselle kuin Itä-Siperian armeijan huoltamiselle ampumatarvikkeilla, jotka kuljetuksissa muodostavat tavattoman painomäärän.

Luovun arvioimasta joukkojen moraalista kuntoa, koska minulla ei ole mitään kuvaa niiden sisäisestä tilasta. Japanilaisten joukkojen täytyy tässä suhteessa olla erittäin korkealla tasolla, sillä Japanin kansanmoraali on myös sen sotamoraali: uskonto (šinto), kansallistunne, valtio-oppi — kaikki vaikuttaa samaan suuntaan, ja japanilainen työmies on yhtä hyvä sotilas kuin japanilainen talonpoika. Sen he ovat todistaneet kolmessa suuressa sodassa.

Sitä vastoin voitaneen kyllä väittää, että vastapuolten lukumääräinen voima tulee olemaan verrattain tasaväkinen. Jos venäläiset eivät voi käyttää kuin puolet taisteluvoimastaan Itä-Aasiassa, koska he eivät uskalla paljastaa länsirintamaansa, niin eivät japanilaisetkaan voi lähettää joukkojensa pääosaa Mantšukuohon ja vielä vähemmin Mongoliaan. Mitä kauemmaksi

he nimittäin poistuvat rannikolta, sitä enemmän huolta heidän yhteytensä heille aiheuttavat. Nämä eivät kulkisi oman maan kautta, vaan Korean, Pohjois-Kiinan ja Mantšukuon kautta, joista vain ensin mainittu lienee jotenkuten rauhoitettu.

Miten suhtautuisi vieras asujaimisto sellaisessa tapauksessa japanilaisiin joukkoihin? *Tämän kysymyksen vastauksesta voinee sodan lopputulos riippua!* Tämän tietävät luonnollisesti molemmat vastustajat, ja se on ehkä tärkein tekijä, joka toistaiseksi on estänyt Japania suorittamasta »tiikerinsyöksyään».

Kiinan kansa on vielä tänä päivänä sfinksi ei vain eurooppalaisille, vaan myös lähimmille naapureilleen. Saksalaiset niinkuin englantilaisetkin upseerit, jotka ovat palvelleet Kiinan armeijassa, ylistävät kiinalaista soturia — erikoisesti pohjoiskiinalaista — hänen rohkeutensa, kurinsa (sic!) ja täydellisen kuoleman halveksumisensa vuoksi. Kaikissa näissä suhteissa häntä sanotaan japanilaisen veroiseksi. Häntä on vain johdettava hyvin ja hänen tulee luottaa upseereihinsa.

Eurooppalaiset kuten amerikkalaisetkin huomioitsijat ilmaisivat ihailunsa niitä kiinalaisia rykmenttejä kohtaan, jotka v. 1932 puolustivat Šanghain esikaupunkeja japanilaisia joukkoja vastaan. Silloin ei kiinalaisilla vielä ollut koulutettua päällystöä, mutta sen jälkeen on perustettu useita oppilaitoksia saksalaisten esikuvien mukaan — »kenraalieversti v. Seecktin neuvosta» — sanottiin Šanghain amerikkalaisessa »East»-lehdessä. Nämä koulut valmistanevat nykyään n. 1,000 hyvin koulutettua vänrikkiä vuodessa. Tietystikään ei muutamassa vuodessa voida luoda luotettavaa upseeristoa. Nuorilta upseereilta puuttuu kokemus, hyvän vanhemman polven esimerkki; vanhemmilta taas teoreettinen sivistys, jonka hankkimiseen heillä ei ole ollut aikaa.

Mutta jos nämä viimeksi mainitut ovatkin ottaneet osaa vain kansalaisottiin — ja kansalaissota ei vielä ole varsinaista sotaa sanan sotilaallisessa mielessä — niin on Kiina kuitenkin jo pian elänyt 30 vuotta tällaisten sotien merkeissä, ja tämän on täytynyt huomattavasti muuttaa Kiinan kansan rauhaa rakastavaa, jopa pasifistista luonnetta. Siltä puuttuu tosin vielä tärkeä yhteenkuuluvaisuuden tunne, ja tämä puute lienee pääsyy sen sotilaalliseen kuten myös poliittiseen (valtiolliseen) heikkouteen — mutta

nykyhetken Kiina ei kuitenkaan enää ole sama kuin vanha Kiina.

Tämän tietävät myös japanilaiset, ja heidän täytyy ottaa se huomioon. He ovat itse Koreassa saaneet katkeria kokemuksia, siitä huolimatta että kansa siellä oli ollut vuosisatoja sorron alaisena, kiinalainen hallinto mädäntynyt ja korealainen ruumillisesti ja sielullisesti sairas. Kiinalainen on paljon lujempi, älykkäämpi ja kestävämpi: hän kyyristyy helposti, mutta on hidas muuttumaan. Hänen rauhallinen maailmankatsomuksensa on sotien järkyttämä, mutta hänen luonteensa ei ole murtunut. Ja mikä on pääasia: piskuisella, nokkelalla japanilaisella on hänen silmissään vielä pienempi arvo kuin eurooppalaisella. Tätä valitsevat japanilaiset itse!

Sitä paitsi vie paljon aikaa, ennenkuin sellainen maa kuin Mongolia tai vaikkapa vain Mantšukuo on organisoitu kestävämaan suurien joukkoyhtymien kuljetusta. Tämä totuus on ehkä suurin »aineellinen» rauhantekijä Itä-Aasiassa, mikäli on kysymys Venäjän—Japanin sodasta. Molempien asianosaisten täytyy ottaa tätä tekijää huomioon laskelmissaan. Sillä myös venäläisten kuljetustilanne on yhä vielä varsin epätydyttävä eurooppalaisen mittakaavan mukaan, huolimatta kaikista ponnistuksista, joita uhkaavaa sodanvaaraa silmällä pitäen on suoritettu.

Venäläisten suurin vaikeus piilee Itä-Siperian ylen harvassa asutuksessa, jonka suurimmaksi osaksi muodostavat mongoliheimot ja joka ei 5 milj. km²:llä ole edes 2 milj:n suuruinen, siitä vuorostaan vajaat 0,5 milj. varsinaisia venäläisiä. Työvoima on siis yhtä heikko kuin epäluotettavakin, sillä oikeat itäsiperialaiset — burjaatit, jakuutit j. n. e. — ovat melkein kaikki lukutaidottomia, vaeltavia paimentolaisia, metsästäjiä ja kalastajia.

Mutta Itä-Siperian asuttaminen, jota jo tsaarien aikana aloitettiin, jatkuu nyt kaikin keinoin, ja täten vahvistuu Venäjän asema vahvistumistaan myös Baikäljärven itäpuolella. Siksi on *jokainen* väkivaltaisen ratkaisun viivyttelyminen Japanin puolelta — mikäli tämä joskus kuitenkin aikoo sellaista etsiä — *mieluummin epädullinen kuin edullinen*. Sillä Japanin täytyy valmistaa vieraita maita sotaan, Venäjä valmistaa *omaa* maataan — ja edellinen on huomattavasti vaikeampaa.

Niin tarjoaa itäaasialainen šakkilauta monta »puolesta-

ja-vastaan-tekijää», joista jokainen profeetta voi valita mieleisensä perustellakseen ennustuksiaan. Minä puolestani haluaisin vain todeta, että ne vaaralliset tekijät, jotka viittaavat kaukaisessa Idässä piakkoin puhkeavaan myrskyyn, nykyään ovat paljon lukuisimmat kuin ne seikat, jotka vähentävät vaaraa ja työskentelevät rauhallisen ratkaisun puolesta. Näyttää vain olevan ajankysymys, milloin myrsky puhkeaa ja lakaisee pois diplomaattien ystävyysvakuutukset.

Siten ei Itä-Aasian tilannetta selvittävä objektiivinen tutkimus anna mitään varmaa vakaumusta siitä, että edes pitkän maasodan vaara voisi pysähdyttää tai viivyttää Japanin etenemistä. Tämän etenemisen suunnasta voidaan vain sanoa, että Japanin voitonmahdollisuudet läntisellä sotänäyttämöllä ovat paljon heikommät kuin itäisellä.

Siksi en uskokaan, että Japanin seuraavat askeleet tähtäisivät luoteeseen — Ulko-Mongoliaan, Ulan-Batoriin, Urumtšiin j. n. e. Mieluumminkin se voisi siellä tyytyä jo saavutettuun, yhdistää Sisä-Mongolian Mantšukuohon ja siten erottaa Kiinan Venäjästä.

Sitä vastoin olisivat Japanin voitonmahdollisuudet kaukaisimmassa idässä, Japanin meren rannalla Vladivostokista aina Amurjoen suistoon melkoisesti suuremmat. Täällä olisi japanilaisilla paljon leveämpi tukialue — jo verrattain organisoitu Itä-Mantšukuo — ja sitä paitsi meririntama, jolla heidän ylivoimainen laivastonsa voisi laskea maihin joukkoja ja tukea niitä.

On vain kysymys siitä, vastaisiko venäläisen rannikkoalueen valtaus Venäjän kanssa käytävän maasodan vaatimia kustannuksia. Taloudellisesti voisi tämä maa-alue, joka leveimmältä kohdaltaan — Habarovskin luona — on hieman yli 300 km leveä ja Vladivostokista Nikolajevskiin n. 1,300 km pitkä, saavuttaa suuremman arvon vain siinä tapauksessa, että huhut venäläisten metalli- ja mineraalilöydöistä juuri siellä pitäisivät paikkansa. (Muuten otaksutaan, että tärkeimmät metalli- ja hiilivarastot on löydetty Burejan vasemmalta rannalta Burjastroista, n. 300 km länteen Habarovskista ja n. 600 km:n päässä rannikolta.) Japanihan nimittäin tunnetusti kärsii näiden raaka-aineiden puutetta, eikä nykyään mikään maa voi käydä suurta sotaa ilman niitä.

Strategiselta kannalta katsottuna on tämä maakaistale Vladivostokin kaupunkeineen ja siitä pohjoiseen ulottuvine rannikkoinen Japanille äärettömän tärkeä. Jos se kuuluisi tälle valtakunnalle, niin olisi Japanin meri todellinen sisämeri, Japanin ja Venäjän välinen raja kulkisi koko pituudeltaan pitkin Amur-jokea, ja Japanin suoja Venäjän ilma-asetta vastaan olisi nykyhetken katsantokannan mukaan täydellinen.

Olen jo puhunut siitä ilma-vaarasta, jonka alaisena Japani on Vladivostokin läheisyyden vuoksi. Juuri tämän aikaansaamiseksi lienevät venäläiset keskittäneet sinne niin suuren määrän raskaita pommikoneita — strategisena uhkauksena, jonka väitettään osoittautuneen tehokkaaksi. (Sanomalehdistössä väitettiin, että tämä toimenpide olisi pidättänyt Japania jatkamasta etenemistään luoteeseen ja siten ehkäissyt välittömän aseellisen selkkauksen puhkeamisen.)

Mihin toimenpiteisiin voi Japani ryhtyä tätä silmällä pitäen? Varmasti tiedämme vain seuraavaa: vajaan 150 km Vladivostokista etelään, syvälle maahan pistävään lahteen, joka tarjoaa suojan tuulta ja merenkäyntiä vastaan, on äskettäin perustettu uusi sotasatama Rašin. Rannikko kuuluu Korealle — siis Japanille. Satama on etelään yhteydessä korealaisiin Gensanin ja Fusanin satamiin, länteen Hsingkingiin, luoteeseen Harbiniin, siis koko mantšurialaiseen rautatieverkkoon. N. 30 km pohjoiseen Port Rašinista, Venäjän rajan välittömässä läheisyydessä, sijaitsee vanhempi kauppasatama Juki, jonka merkitys tosin on vähäinen, mutta joka on jäätymätön kuten myös P. Rašin, ja siinä suhteessa omaa etuja Vladivostok'in rinnalla. Taloudellisesti on P. Rašinin tehtävänä tulevaisuudessa helpottaa Dairenin ja Fusanin työtä, strategisesti Vladivostokin kontrolloiminen ja uhkaaminen. Tänne rakennetaan siis luja linnoitus sotasatamineen ja ilmapvoimien tukikohtineen j. n. e.: »To check Vladivostok», kuten amerikkalaiset sanovat.

Päättääkseni aloittamani yleiskatsauksen tahtoisin vielä tutkia *yht'aikaisen meri- ja maasodan* edellytyksiä Kaukaisessa Idässä.

Vanha sananlasku sanoo: »Merisota tuottaa, maasota kuluttaa.» Suuri maasota vaatii nykyään miljoonia ihmisiä ja maksaa paljon enemmän kuin merisota. Japanin taloudelliset ja rahalliset apulähteet, jotka eivät yleensäkään ole erikoisen suuret, ehtyisivät

tällaisessa kaksoissodassa paljon nopeammin — ja ilman varoja ei tunnetusti voida käydä pitkää sotaa.

On itsestään selvää, että yhtaikainen merisota Tyynellä merellä¹ ja maasota Itä-Aasiassa arveluttavasti hajoittaisi Japanin rintamaa. Japanin huomio jakaantuisi kahtia ja liittoutuneet — sen viholliset — avustaisivat toisiaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. Itse Napoleonin sortui tällaiseen sotaan, vaikka Ranska oli hänen aikanaan suhteellisesti paljon rikkaampi kuin nykyinen Japani. Ranskassa ei myöskään ollut puutetta raaka-aineista, ja ihmismateriaalin se sai voitetuista maista — mikä ei enää nykyään ole mahdollista.

Ellei Japani pystyisi nopeasti valtaamaan Vladivostokia, Sahalinin saaren venäläistä osaa ja Petropavlovskin hyvää satamaa, niin voisi sitä uhata amerikkalaisten joukkojen maihinlasku Tataarisalmessa tai Amur-joen pohjoispuolella. Tämän ehkäisemiseksi olisi Japanin laivaston osa sijoitettava Ohotan merelle tai ainakin Tsugarun salmeen, jolloin myös Japanin meririntama repeytyisi kahtia.

Petropavlovsk,² Kamtšatkan kaakkoisrannikolla sijaitseva melkein jäätymätön satama, jonka sotasatamaksi laajentamiseen ja linnoittamiseen on jo ryhdytty, voisi palvella amerikkalaisen laivaston tukikohtana. Tämä voisi sieltä käsin uhata Sahalinia ja sen hiilikaivoksia, öljylähteitä ja kalastuslaitoksia, kuten myös La Pérousen salmea. Tämä olisi jo sinänsä vaarallinen uhka Japanille. Jos amerikkalaisten lisäksi onnistuisi laskea maihin joukkoja Tataarisalmessa, niin vaikeutuisi etelämpänä sijaitsevan venäläisen rannikkoalueen valtaus Japanille huomattavasti.

Puuttumatta yksityiskohtiin voidaan vain sanoa, että tällaiset mahdollisuudet melkoisesti voisivat vaikeuttaa Japanin tehtävää ja sen nopeata voittoa, ehkäpä ne voisivat vaarantaa sitä.

Sen vuoksi on aivan luonnollista, että Japani tulee tekemään kaikkensa välttääkseen yht'aikaista meri- ja maasotaa Kaukaisessa Idässä; huolimatta sen erittäin vahvasta strategisesta asemasta

¹ Japanin ja U. S. A:n välillä, kuten jo olen maininnut ja aikaisemmassa kirjoituksessa selvittänyt (Marine-Rundschau n:o 4/34).

² 53° pohj. leveyttä ja 153° it. pituutta, 1,100 mpk Tsugarunsalmesta, 800 mpk Aleutien läntisistä saarista, 1,600 mpk Alaskasta ja vajaat 700 mpk Sahalinista.

olisi riski liian suuri, ja maan aineelliset varat riittäisivät tuskin tällaiseen sotaan, joka varmasti kestäisi kauan.

Viime Tokion tapahtumat viittaavat kuitenkin kansan kasva-vaan kärsimättömyyteen, jota silmällä pitäen täytyy varus-tautua ottamaan vastaan yllätyksiä. Sillä joskaan ei sotilas-kaappaus välittömästi onnistunut, niin on kuitenkin n. k. Kvan-tungin armeijan poliittinen asema — armeijan, joka näyttää teke-vän itsenäisiä päätöksiä tärkeimpien Itä-Aasian kysymysten suhteen — sen jälkeen yhä vain vahvistunut.

On siis vain ajankysymys, milloin se on ryhtyvä seuraavaan etenemiseensä. Näyttää siltä, ettei pääministeri Hirota, joka ulkoministerinä saavutti varovaisen diplomaatin maineen, eikä kukaan muukaan nousevan auringon maassa omaa sitä auktori-teettia, joka olisi tarpeen mainitun armeijan isänmaallisen innos-tuksen pidättämiseksi, ennenkuin on myöhäistä.

32 vuotta sitten yllätti japanilaisten torpedoveneitten »odot-tamaton» hyökkäys Venäjän Port Arthurin laivaston, ja tämä tapahtuma oli aiheena veriseen sotaan, joka kesti lähes kaksi vuotta. En hämmästyisi, vaikka seuraava sota Itä-Aasiassa alkaisi yhtä yllättävästi, musertavalla hyökkäyksellä Venäjän itäistä linnoitusta vastaan, joka kantaa »Vladivostokin» ehkä liian ylpeätä nimeä. Sillä naapureitten intressit ovat idässä siksi risti-riitaisia, ettei rauhallinen ratkaisu heidän välillään ajan mittaan näytä mahdolliselta. Selvimmin tulee tämä näkyviin Mongoliassa, missä rajaselkkaukset ovat tavallisimmat — koska molemmat asianosaiset tahtovat hallita tätä jättiläismäistä maata ja jo ovat tehneet sitä varten uhrauksia. Täällä olisi rauhallinen ratkaisu tai aseellisen selkkauksen lykkääminen kuitenkin mahdollinen, sillä Gobin hiekkaerämaa ei loppujen lopuksi ole huonompi luonnon-rajana kuin Amur-joki.

Sitä vastoin ei Vladivostok eikä venäläinen rannikkoalue ole jaettavissa: Venäjälle se on ainoa tie merelle, Japanille hengen-vaarallinen uhka niin kauan kuin se on vieraissa käsissä. Siksi ei kompromissin löytäminen ole helppoa.